

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.049/2020/8. szám

A felperes:

felperes (cím1., tartózkodási helye: Helység1/2, cím8.)

A felperes képviselője:

Ügyvédi Iroda (cím6.)

Az alperes:

alperes (cím1.)

Az alperes képviselője:

Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Halmos Péter ügyvéd, cím7.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 100. sorszám alatt benyújtott, 102. és Pf. 3. sorszám alatt kiegészített

A per tárgya:

házassági vagyoni jogi szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Pécsi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

15.P.20.734/2016/99. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felek hosszabb ismeretség után 1995. június 3. napján kötöttek házasságot, amelyből 1996. július 30. napján gyermek neve utónévű gyermekük született. A házasságkötést megelőzően bérlakásban, később a felperes szüleinek ingatlanában éltek, 1996-ban az alperes édesapjának örökségéből vásárolt Helység3/4/5/6/7, cím9. szám alatti ingatlanba, majd 2001 novemberében a közösen felépített cím1. szám alatti családi házas ingatlanba költöztek. Az építési telek megvásárlása és a családi ház építése során felhasználták a Helység3/4/5/6/7, cím9. szám alatti ingatlan értékesítéséből származó vételárat, az alperes szüleitől kapott anyagi juttatásokat, illetve a lakóház építése céljából felvett pénzügyi kölcsönt. Az alperes szülei a házassági

életközösség fennállása alatt a feleket anyagilag folyamatosan támogatták, a jelentősebb értékű ingóságok beszerzése is a szülők segítségével történt. A házasságkötéskor a felperes különvagyonnal nem rendelkezett, szülei a házasság fennállása alatt a kisebb értékű alkalmi ajándékokat leszámítva a feleknek anyagi támogatást nem tudtak nyújtani. A házassági együttélés ideje alatt az alperes az apja által vezetett Zrt1. vezérigazgató-helyettese volt. A céghez munkavállalóként a felperest is bejelentették, aki kezdetben teljes, később részmunkaidőben dolgozott.

- [2] A felperesnél 1992-ben sclerosis multiplex betegséget diagnosztizáltak, egészségi állapota a hagyományos és alternatív gyógymódok igénybevétele, valamint az alperes szülei által finanszírozott, Kínában történt összejtbeültetés ellenére folyamatosan rosszabbodott. 2006 évtől már csak segédeszközzel tudott közlekedni, 2011 évtől ágyhoz kötötté vált, rokkantsági nyugdíjba helyezték. Betegsége azonban csak mozgásában korlátozta, szellemi állapota teljesen ép maradt. A felperes ápolását nagyrészt az alperes végezte, de a felperes egészségi állapotának romlását követően abban a felperes szülei is egyre tevékenyebben részt vettek.
- [3] 2006 őszén - 2007 év elején a felperes több férfivel létesített szexuális kapcsolatot, ezért a felek házassága válságba került. 2007. március 1-jén az alperes kérésére aláírt egy nyilatkozatot, amely szerint a házastársi közös vagyonból reá jutó minden ingóságról és ingatlanról lemond az alperes javára. Rövidebb idejű különélését követően az alperes arra az elhatározásra jutott, hogy a közös kiskorú gyermek érdekében a házasságot fenntartja, ezért a felek az életközösséget helyreállították. 2014 év tavaszán a felek között a házastársi konfliktus ismét kiéleződött, a felperes elismerte, hogy az interneten ismerkedett, ugyanakkor az alperest vádolta házasságon kívüli kapcsolat létesítésével. 2014 októbere és 2015 februárja között az alperes alkoholos befolyásoltság hatására több alkalommal is durva, sértő módon beszélt a felperessel, 2015. év nyarára azonban a felek viszonya ismét normalizálódott.
- [4] A felek 2015. szeptember 29. napján az alperes kezdeményezésére közjegyzői okiratba foglalt házassági vagyoni jogi szerződést kötöttek a Helység1/2-i ingatlanban az alperes édesapja és testvére tanúkénti közreműködésével. Megállapodtak abban, hogy a házassági vagyoni közösséget kizárják és a vagyoni elkülönítés rendszerét alkalmazzák. Egyezően nyilatkoztak arról, hogy a házasságkötéskor az alperes különvagyonát képezte az Zrt2. 14%-os részvénytulajdona. Kijelentették, hogy a cím1. szám alatti családi házas ingatlanban - az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéstől eltérően - az alperes szülei által nyújtott ajándékok tekintetével az alperest 9/10, míg a felperest 1/10 tulajdoni hányad illeti meg. Rögzítették a felek különvagyonát képező ingóságokat és megtakarításokat (az Nyrt3.-nél és a Zrt4.-nél vezetett bankszámla-követelés az alperes, a fél-nél vezetett bankszámla-követelés a felperes különvagyonára). A közös ingatlant terhelő, valamint az egyéb közösen felvett kölcsönöket az alperes vállalta viselni. Megállapodtak abban, hogy a későbbiekben bármely félnek bármely jogcímen tulajdonába kerülő ingatlan, ingóság vagy követelés annak a házasságfelelnek a különvagyonát képezi, akinek a nevére kerül, illetőleg aki azt külön használja. Ugyanígy a szerződő felek jövedelme a saját különvagyonát gyarapítja, és a közösen szerzett vagyontárgyak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:73-5:84.§-ai szerint kerülnek a közös tulajdonukba, míg a mindennapi közös életvitelt szolgáló, szokásos mértékű berendezési és felszerelési tárgyak helyébe lépő vagyontárgyak öt évi együttélés után sem válnak házastársi közös vagyonná; kölcsönösen kizárták továbbá a felelősséget a másik házastárs által kötött ügyletekről. Megállapodtak abban is, hogy a közös háztartás és a közös gyermek tartásának és nevelésének költségeihez az alperes 75%, míg a felperes 25% arányban járul hozzá. Azt is rögzítették, hogy amennyiben a házassági életközösség megszűnne, úgy az utolsó közös lakóhelyül szolgáló ingatlant a felperes köteles elhagyni elhelyezési és térítési igény nélkül kilencven napon belül azzal, hogy a tulajdoni illetőségének értékét, maximum 2.500.000 forint összeget az alperes vállal részére megfizetni

megváltásként. Megállapodtak abban, hogy amennyiben a gyermek neve utónevű gyermek a házassági életközösség megszűnése esetén a felperessel marad, úgy az alperes köteles a gyermek lakáshasználatával kapcsolatos ellenérték megfizetésére, amelyet az ingatlan teljes forgalmi értékének 3%-ában határoztak meg. Rögzítették azt is, hogy az életközösség esetleges megszűnését követően a közös gyermekük tartásának költségéhez a gyermek továbbtanulása esetén az alperes 80%-ban, míg a felperes 20%-ban járul hozzá. A szerződés aláírásáig megszerzett közös ingóságok tekintetében az alperes tulajdonszerzésének arányát 75%-ban, míg a felperes tulajdonszerzésének arányát 25%-ban határozták meg azzal, hogy ez irányadó az ingók esetleges későbbi megosztása esetén is. Rögzítették továbbá, hogy az egyes pénzügyintézeteknél vezetett bankszámla-követelés összegét melyik fél különvagyonába utalják, valamint, hogy az életbiztosítások kedvezményezettje a közös gyermekük.

- [5] Az okiratban rögzítettek szerint a szerződést a közjegyző a felek és a tanúk előtt felolvasta és megmagyarázta, a felek kijelentették, hogy az a szóban tett nyilatkozatukat tartalmazza. Az okirat szerint a felolvasás kezdetének időpontja 11.00 óra, míg a befejezés időpontja 12.45 óra volt. A felperes betegségéből adódóan a szerződést aláírni nem volt képes, azt csupán kézigyével látta el a közjegyző előtt.
- [6] A szerződés aláírásának idején a felperesnek volt önálló akarata, azt elmekegyes állapot nem gyengítette, értelmi képességeiben károsodás nem volt feltárható, az alapbetegség személyiségében markáns torzulást vagy hanyatlást nem okozott, súlyos hangulatzavarra utaló jeleket megállapítani nem lehetett. A mozgáskorlátozottsággal járó testi betegség okozta kiszolgáltatott állapot, a házastársi hűtlenségből fakadó büntudat, az alpereshez való ambivalens kötődése és annak negatív megnyilvánulása lélektanilag döntését befolyásoló érzelmi tényezőként jelen lehetett a szerződéskötés során, azonban mindezek kórosan beszűkült tudatállapotot nem eredményeztek nála, a házassági vagyoni szerződés jogi jelentőségének és következményeinek felismerésében nem korlátozták.
- [7] 2015. november 22. napján a felek között ismételt vita alakult ki, amelynek következtében a felperest a szülei magukhoz vették, ezzel a felek házassági életközössége megszűnt. A felperes a házasság felbontása, házastársi tartásdíj megfizetése és a házassági vagyoni szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt pert kezdeményezett az alperessel szemben.
- [8] A felperes módosított keresetében a 2015. szeptember 29. napján megkötött házassági vagyoni szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, elsődlegesen a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 120.§ (1) bekezdés b)-e) pontjaiban írt formai és tartalmi okok hiánya miatt, valamint a Ktv.121.§-ában foglaltak megsértése miatt vitatva annak közokirati jellegét, amely a Ptk. 4:65.§ (1) bekezdése folytán alaki okból a vagyoni szerződés érvénytelenségét eredményezi. Állította, hogy a közjegyző nem tájékoztatta a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről, nem foglalta írásba a nyilatkozatát, és az okirat nem a valóságnak megfelelően tartalmazza a felolvasás kezdő és befejező időpontját. A Ktv. 121.§ -a szerinti aggályos körülménynek tekintette a Ptk. 4:72.§-a szerinti vagyonekülönítési rendszer visszamenőleges hatályú alkalmazását, kifogásolva azt is, hogy az egyes vagyontárgyak alvagyoni jellegéről a közjegyző a közhiteles nyilvántartások megtekintésével elmulasztott meggyőződni. Hivatkozott a szerződés uzsorás jellegére, jóerkölcsbe ütközésre, illetve a szerződést jogellenes fenyegetés miatt megtámadta, és ez okból is kérte érvénytelenségének megállapítását.
- [9] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- [10] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest kötelezte az elsőfokú perköltség megfizetésére. A szerződéskötés során eljáró közjegyző tanúvallomása, a felek személyes

előadása, valamint az okirati tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a közjegyző a rá vonatkozó jogszabályi előírások szerint járt el, meggyőződött a felek valódi szándékáról, tájékoztatta őket a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről, amelyekkel egyébként a felek saját személyes előadásuk szerint is tisztában voltak. Világosan és egyértelműen foglalta írásba a felek nyilatkozatait, a közjegyzői okiratot a felek előtt felolvasta, és meggyőződött róla, hogy az a felek akaratának megfelel. Kifejtette, hogy a mindkét fél által különvagyoni jellegűnek minősített vagyontárgyak esetében fel sem merül a Ptk. 4:72.§-ának visszamenőleges hatályú alkalmazása, egyebekben pedig a közjegyző tájékoztatási kötelezettsége jogi természetű, bizonyítást az egyes vagyontárgyak alvagyoni jellege tekintetében nem vehet fel, így a Kjt. 121.§-a szerinti aggályos körülmény felmerülte nem volt megállapítható.

- [11] A szerződés jóerkölcsbe ütközése kapcsán a jogügylet egészét vizsgálva az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a szerződéssel elérni kívánt cél nem elítélendő, mert a családi házas ingatlan felépítése a felperes által sem vitatottan nagyobb részt az alperes különvagyonából (szülői ajándék) valósult meg, az alperes szülei folyamatos pénzbeli támogatással segítették a család mindennapjait, az alperes a szerződéssel a gyermek tartását nagyobb részben, míg a közös adósság törlesztését kizárólagosan vállalta. Kiemelte, hogy a házastársi közös vagyon megosztásánál nem a szorosan vett törvényi elszámolás a cél, a feleket egyéb szempontok is vezérelhetik a szerződés megkötésénél.
- [12] Az elsőfokú bíróság sem az alperes rosszhiszemű, szándékos magatartását, sem pedig az alperes javára feltűnően aránytalan előny kikötését nem találta bizonyítottnak, ezért a szerződés érvénytelenségét a Ptk. 6:97.§-a alapján, annak uzsorás jellege miatt sem állapította meg. A vizsgált semmiségi okkal kapcsolatosan visszautalt az alperes felperes által sem vitatott különvagyoni hozzájárulására, annak mértékére, amely álláspontja szerint kizárja a feltűnő értékaránytalanság megállapítását.
- [13] Ugyancsak nem látta bizonyítottnak, hogy az alperes jogellenes fenyegetéssel vette rá a felperest a szerződés megkötésére, amely ennek folytán annak a Ptk. 6:91.§ (2) bekezdése szerinti érvénytelenségéhez vezetne. A felperes által csatolt hangfelvételek hangnemét ugyan nem találta elfogadhatónak, azonban figyelemmel volt arra, hogy a hangfelvételek készítését követően a felek viszonya normalizálódott, a szerződés megkötésére a házasság kiegyensúlyozott időszakában került sor. Az igazságügyi pszichiáter szakértő véleménye szerint a felperesnek a szerződés megkötésekor volt önálló akarat, azt kóros elmeállapot nem gyengítette, értelmi képességeiben károsodás nem volt megállapítható. Pszichés és fizikai bántalmazásról környezetének nem tett említést, ennek jeleit az öt naponta látogató szülei sem észlelték rajta. Az a körülmény pedig, hogy a felperes utóbb megbánta a szerződés aláírását, nem vezethet az érvénytelenség megállapításához. A felperes terhére értékelte, hogy az öt kezelő pszichiáter szakorvos tanúkénti meghallgatása érdekében az orvosi titoktartás alóli felmentést nem adta meg.
- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és keresetének teljesítését kérte. Az elsődleges kereseti kérelem elutasítása kapcsán fellebbezését arra alapította, hogy az eljáró közjegyző több aggályos körülményt elmulasztott értékelni, amely a Kjt. 131.§ (1) bekezdése alapján az okiratot közokirati jellegétől megfosztja. Aggályos, illetve jogszabályba ütköző körülménynek tekintette, hogy a szerződésben a vagyonelkülönítési rendszert nem csak a jövőre nézve, hanem visszamenőleges hatállyal is kikötötték, az Zrt2. a házasságkötést követően létrejött cég, amelynek a részvénye nyilvánvalóan nem lehet különvagyon (és ezt a cégnyilvántartás megtekintésével a közjegyző is egyértelműen megállapíthatta volna), mint ahogy közel húsz évi házasság után a bankszámlákon szereplő megtakarítások különvagyoni jellege is nyilvánvalóan kizárható. Az okirat keletkezésének napjáig megszerzett közös ingók

tulajdonszerzési aránya 75-25%, amely szemben áll a Ptk. 4:37.§ (3) bekezdésének azzal a szabályával, hogy a házastársi közös vagyon a feleket osztatlanul, egyenlő arányban illeti meg. Sérelmezte, hogy az okirat helytelenül tartalmazza a szerződés felolvasásának kezdő és befejező időpontját, az ott rögzítettek valójában a közjegyzői közreműködés kezdő és befejező időpontját jelentik, megszakítva a közjegyző kb. 15-20 perces eltávazása miatti szünettel. Álláspontja szerint a közjegyzői okiratnak a közjegyző által hivatkozott kétszeri felolvasásra figyelemmel kettő kezdő és kettő befejező időpontot kellene tartalmaznia. Ennek megsértése folytán a Kjt. 120.§ (1) bekezdés d) pontja és 131.§ (1) bekezdése alapján szintén a közokirati jelleg hiánya állapítható meg, amely miatt a házassági vagyoni szerződés a Ptk. 4:65.§ (1) bekezdése alapján érvénytelen. Fenntartotta azt a hivatkozását is, hogy a közjegyző a jogügylet lényegét nem magyarázta el, nem győződött meg arról, hogy az okiratban foglaltak az akaratának megfelelőek.

- [15] Továbbra is állította, hogy a betegségéből eredő szorult helyzetében, pszichikai nyomás alatt, depresszált állapotban tette meg az okiratba foglalt nyilatkozatot az őt ápoló alperes javára, amely hátrányára súlyosan értékaránytalan, így a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik. Az elsőfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le, vagyonmérleget nem állított fel, ennek hiányában pedig a vagyoneltolódás tényleges mértéke sem állapítható meg. A csatolt hangfelvételekkel igazolta, hogy az alperes hosszú hónapokon keresztül nemtelen eszközökkel, fenyegetéssel vette rá a szerződés megkötésére, így a szerződés érvénytelensége a Ptk. 6:91.§ (2) bekezdése alapján is megállapítható. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az orvosi titoktartás alóli felmentés megtagadását a terhére értékelte, álláspontja szerint az jelentőséggel nem bírt, és csupán az őt kezelő pszichiáter szakorvos személyiségi jogait kívánta megóvni.
- [16] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Kiemelte, hogy a közjegyző kétszer is felolvasta a szerződést, és kérdésére a felperes úgy nyilatkozott, hogy annak tartalmával egyetért. Korábban a szerződés tervezetét megismerte, elfogadásának mérlegelésére lehetősége volt, aggályos körülmény így nem állt fenn; a közjegyzőt bizonyítás lefolytatásának kötelezettsége egyébként sem terhelte. Utalt arra, hogy a házassági életközösség ideje alatt is keletkezhet különvagyon, továbbá az egyenlő arányú szerzéstől a házassági vagyoni szerződésben a felek eltérhetnek. A perbeli okiratban nincs olyan kitétel, amely szerint visszamenőlegesen alkalmaznák a vagyonelkülönítés rendszerét, kizárólag a jövőre vonatkozóan tartalmaz ilyen rendelkezést. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a szerződés nem ütközik a jóerkölcsbe, mert a közös adósság kizárólagos törlesztését, a közös gyermek gondozásának, nevelésének költségét nagyobb részben vállalta viselni, amellet, hogy a vagyonszerzés a házassági életközösség ideje alatt jellemzően a szülei hozzájárulásából, azaz alperesi különvagyonból történt. Vítatta a szerződés uzsorás jellegét is, mert rosszhiszemű, szándékos magatartást nem tanúsított, ilyen adat nem merült fel a perben. Előadta, hogy a felperest ugyan ágyhoz kötötte a betegsége, azonban állapota ellenére a felperes volt az, aki őt lelki terrorban tartotta féltékenykedésével, kötözködésével, kiszámíthatatlan kedélyállapotával. Kérte figyelembe venni, hogy a felperes a bizonyítást lehetetlenné tette számára az általa állított körülményre, amelynek perjogi következményeit viselnie kell.
- [17] A fellebbezés nem alapos.
- [18] Az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban meghallgatott tanúk vallomása és a felek személyes előadása mindössze az alábbiakkal egészíti ki:

- [19] 2015. szeptember 29. napján, a házassági vagyoni jogi szerződés megkötését megelőzően a közjegyző a szerződő felek és a tanúk előtt a közjegyzői okiratot felolvasta, majd az abban történt elírást észlelve Helység1/2-ből Helység3/4/5/6/7-i irodájába visszament. A hibátlan példánnyal visszatérve a közjegyzői okiratot ismét felolvasta. A szerződés egyes részeit a felek előtt értelmezte, a feleket a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről tájékoztatta, meggyőződött arról, hogy az okiratban foglaltak megfelelnek a felek akaratának.
- [20] Az így kiegészített tényállásra is figyelemmel a másodfokú bíróság a fellebbezés tárgyává tett, az alábbiakban részletesen vizsgált egyes érvénytelenségi okok tekintetében helyesnek találta az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetéseket, és a keresetet elutasító érdemi döntésével is egyetértett.
- [21] I. A Ptk. 4:63.§ (1) bekezdése szerint a házassági vagyoni jogi szerződésben a házaspár és a házastársak maguk határozhatják meg azt a vagyoni jogi rendszert, amelyet a házastársi vagyoni közösség helyett a szerződésben meghatározott időponttól életközösségük időtartama alatt a vagyoni viszonyaikra alkalmazni kell. A (2) bekezdés értelmében a felek a házassági vagyoni jogi szerződésben vagyoni jogi meghatározott részeit tekintetében különböző vagyoni jogi rendszereket köthetnek ki, és eltérhetnek a törvényes vagy a választott vagyoni jogi rendszerek szabályaitól is, ha az eltérést a törvény nem tiltja.
- [22] Miután házassági vagyoni jogi szerződést házastársak is köthetnek a házassági életközösség fennállása alatt, a szerződéses szabadság elvéből következően nincsenek elzárva attól, hogy vagyoni viszonyaikat a szerződés megkötésének időpontjáig rögzítsék, és ennek során egyes alvagyoni vagyontárgyak jogi jellegét a törvényes vagyoni jogi rendszer szabályaitól eltérve rendezzék; ennek során közös vagyoni ingóságot, ingatlanhányadot különvagyoni, vagy különvagyont közös vagyoni utaljanak, míg más vagyontárgyakat közös vagyoni hagyjanak, illetőleg a szerzési arányt a Ptk. 4:37.§-ában foglaltaktól eltérően határozzák meg. Nem aggályos, nem jogszabályba ütköző ezért a szerződésben szereplő társasági részesedés, ingóságok, megtakarítások különvagyoni jellegének megállapítása, függetlenül attól, hogy az eltérés a Ptk. törvényes vagyoni jogi rendszerétől és annak szabályaitól. A közjegyző tehát nem hibázott akkor, amikor ezeket a körülményeket aggályosnak nem ítélte. Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával is, miszerint a Ktv. 3.§ (1) bekezdéséből sem vezethető le a közjegyzőnek az a kötelezettsége, hogy a felek tényleges vagyoni helyzetéről, egyes vagyontárgyak alvagyoni jellegéről – még ha azokat közhiteles nyilvántartás tartalmazza is - meggyőződjön, mint ahogy a felek szerződéskötési motivációját sem kell kutatnia nyilvánvaló érvénytelenségi ok felmerülésének hiányában.
- [23] A Ktv. 120.§ (1) bekezdés d) pontja alapján a közjegyző kötelessége, hogy felolvassa a közjegyzői okiratot a fél előtt, valamint a felolvasás kezdő és befejező időpontját óra, perc pontossággal rögzítse.
- [24] Ezt az alaki kelléket a közjegyzői okirat zárórésze nem vitásan tartalmazza, a fenti jogszabályhely felhívásával 11.00 órát és 12.45 órát rögzítve. A közjegyzői okirat felolvasása garanciális jellegű, attól a felek – ide nem értve a jogszabályban rögzített kivételeket – nem tekinthetnek el. A közjegyzői okirat felolvasása a perbeli esetben a felperes által sem vitatottan megtörtént - a szükségessé vált javítást követően ismételt is -, olyan kötelezettséget pedig nem tartalmaz a jogszabály, hogy többszöri felolvasás esetén megbontva, valamennyi felolvasás tekintetében a kezdő és befejező időpontot rögzíteni kellene.

- [25] A felek személyes előadása, a közjegyző tanúvallomása és az okirati tanúk vallomása alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a közjegyző a Kjt. 120.§ (1) bekezdés b),c) és e) pontjában írt kötelezettségnek eleget tett, a felperes a 17. sorszám alatti jegyzőkönyvbe foglaltan kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a szerződésben foglaltakat a közjegyző kérdésére akaratával mindenben megegyezőnek fogadta el. Az okirat közokirati jellegének hiányát tehát a felperes alaptalanul állította, így a házassági vagyoni szerződés érvénytelensége a Ptk. 4:65.§ (1) bekezdésére figyelemmel nem volt megállapítható.
- [26] II. A felperes fellebbezési hivatkozása szerint betegsége okán mozgásképtelen, ápolásra, gondozásra szorul, ezt az állapotot kihasználva kötötte meg vele az alperes a súlyosan értékaránytalan szerződést, amely nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.
- [27] Hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a jóerkölcsbe ütközés mint semmisségi ok nem azonosítható, és nem helyettesíthető a másik fél helyzetének – aránytalan előny kikötése mellett történő – kihasználásával. E feltétel fennállása esetén ugyanis a szerződés uzsorás (BH2001. 473.).
- [28] A szerződés uzsorás jellegét azonban az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a másodfokú bíróság sem találta megállapíthatónak. A Ptk. 6:97.§-a szerint, ha a szerződő fél a szerződés megkötésekor a másik fél helyzetének kihasználásával feltűnően aránytalan előnyt kötött ki, a szerződés semmis.
- [29] Kétségtelen tény, hogy a perben nem folyt bizonyítás arra, hogy házassági vagyoni szerződés hiányában, tehát a törvényes vagyoni rendszer szabályait alkalmazva, milyen vagyoni érték illetné a felperest, és ehhez képest milyen vagyoni értékhez jut a szerződésre tekintettel. Ettől függetlenül azonban a felperes személyes előadása (12. sorszám alatti jegyzőkönyv) és szüleinek tanúvallomása alapján (30. sorszám alatti jegyzőkönyv) megállapítható volt, hogy míg a felperesi részről különvagyon juttatása, anyagi támogatás nem történt, addig az alperesi szülők igen jelentős vagyoni hozzájárulásával került sor a szerződésben szereplő ingatlan telkének megvásárlására, az ingatlan felépítésére, ingóságok beszerzésére, és a mindennapi élet finanszírozásában is meghatározó szerepe volt az alperesi szülőknek. Egyebekben pedig az elsőfokú bíróság 7. sorszám alatti jegyzőkönyvbe foglalt, a Pp.3.§ (3) bekezdése szerinti tájékoztatása ellenére a felperes ebben a körben bizonyítást nem ajánlott fel.
- [30] Az uzsora megállapításának azonban nem csak objektív, hanem szubjektív feltételei is vannak, amelyek konjunktív feltételek, vagyis bármelyik feltétel hiánya esetén a szerződés uzsorás jellege nem állapítható meg. A szubjektív feltétel magában foglalja az egyik fél hátrányos helyzetét, amely arra készteti, hogy a szerződést számára hátrányos feltételekkel is megkösse, a másik fél pedig az általa ismert hátrányos helyzetet kihasználva, azzal visszaélve köti meg a szerződést (BDT2012. 2819.). Célzatos magatartás hiányában még az esetleges aránytalanság sem alapozza meg a szerződés uzsorás jellegét.
- [31] A perben a felperes betegsége, mozgáskorlátozottsága, kiszolgáltatott helyzete ismert volt. Nem volt ugyanakkor megállapítható, hogy a szerződéskötésre a felperes egészségi

állapotának célzatos kihasználásával került sor. A közjegyző tanúvallomása és a szakértői vélemények alapján a felperes szellemi képességeinek birtokában volt, az okirat tartalmát korábban is és a szerződéskötés során is megismerte, megértette, annak más személyekkel történő megbeszélése, megtárgyalása elől elzárva nem volt. A felperes egészségi állapota folytán fennálló kiszolgáltatottsága olyan értelemben pedig nem volt megállapítható, hogy a szerződés aláírásától való elzárkózás esetén az állapota által megkívánt gondoskodástól meg lett volna fosztva. Azt ugyanis nem csak az alperes biztosította a számára, hanem szülei is, akik az életközösség megszűnése óta is gondoskodnak róla, mint ahogy az alperes is felajánlotta ezt, még az életközösség megszűnését követően is.

[32] A felperes szerződéskötés kori egészségi, pszichés állapotát az elsőfokú bíróság kimerítően vizsgálta, további bizonyítás nem volt szükséges, ezért az orvosi titoktartás alóli felmentés megtagadásának érdemi jelentősége nem volt. A bizonyítás egyébként is a felperes érdekében állt, ezért az elsőfokú bíróság által terhére értékelt magatartással magát zárta el az általa még relevánsnak tartott tény bizonyításától.

[33] A peradatok szerint a szerződés az alperes szülei által biztosított, fentebb részletezett juttatások mint alperesi különvagyon meghatározását és biztosítását célozta, a későbbi vitás helyzetek elkerülése érdekében. Az alperes édesapja a házassági vagyoni szerződés jelentőségét a másik gyermeke házasságának felbontása során felmerült házassági vagyoni vita kapcsán ismerte fel, amelyre az ő és az alperes testvérének tanúvallomása mellett a felperes személyes előadása is utalt (12. számú jegyzőkönyv 9. oldal).

[34] III. Ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen kifejtette, a jogügylet tartalmánál, joghatásánál fogva, vagy az általa elérni kívánt cél miatt minősülhet nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződésnek. Megítélésénél nem a szerződő fél egyéni érdeksérelmét kell vizsgálni, hanem azt, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e, azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja-e (BDT2007. 1585.). Bár a házastársak közötti vagyoni szerződések megkötése során a már idézettek szerint a szerződéses szabadság elve érvényesül – a törvényi kötöttségek és kivételek mellett – és a szorosan vett vagyoni helyzet mellett személyes szempontok is indokolhatják a szerződés megkötését (BH1994. 537.), ha a szerződő házastárs célja a szerződés megkötésével a másik házastárs vagyonának ellentételezés nélküli megszerzésére irányul, akkor a szerződés az egyéni érdeksérelmen túl a társadalom közfelfogásával is ellentétes (BH1994. 409.).

[35] A felperes által is elismert, tanúk által igazolt jelentős alperesi különvagyon, az ingatlant terhelő, a felperes által 4.000.000 forintban megjelölt tartozás alperes általi átvállalása és annak tényleges törlesztése, a közös gyermek tartásához, a háztartás költségeihez való hozzájárulás mértékének alperesre lényegesen terheesebb kikötése mellett az alperes haszonszerzési szándéka és a másik oldalon a felperesnek a házastársi közös vagyontól megfelelő ellentételezés nélkül való megfosztása nem állapítható meg, így a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek nem tekinthető.

[36] IV. Perorvoslati kérelmének indokolásában ugyan a felperes részletesen nem tért ki rá, de fellebbezésében is fenntartotta, hogy az alperes jogellenes fenyegetéssel bírta rá a szerződés megkötésére. A szerződési akarat felperes által megjelölt hibáját azonban az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a másodfokú bíróság sem találta bizonyítottnak.

[37] A szerződéskötést megelőző mintegy fél éves időszakban a felek között nem vitásan nagyon sok nézeteltérés volt, amely egyik oldalon a betegség okozta kilátástalanságból és

kiszolgáltatottságból, a másik oldalon az állandó helytállásból fakadó kifáradásból, fel nem dolgozott, meg nem bocsátott sértettségéből fakadt. A mindkét fél számára megterhelő helyzet a csatolt hangfelvételek által is bizonyítottan hangos szóváltásban, vitában csúcsosodott ki. Mindezek mellett sem állapítható meg azonban az alperes részéről olyan jogellenes fenyegetés, olyan valós hátrány kilátásba helyezése, amely a felperest akarata ellenére a szerződés aláírására készítette volna.

- [38] Értékelte ebben a körben a másodfokú bíróság azt a tényt, hogy az állított fenyegetésről a felperes az öt napközben ápoló szüleit nem tájékoztatta, édesanyja tanúvallomása szerint 2007. évet követően az alperesre nem panaszkodott, agresszív magatartásáról nem számolt be, fenyegetett helyzetéről csak utólag tett említést. A felperes saját előadása szerint nemcsak szüleivel, hanem ismerőseivel is rendszeresen tartotta a kapcsolatot, több esetben lakóhelyén kívül is, így bármikor segítséget kérhetett volna, amelyre azonban nem került sor. Ezen túlmenően bármilyen sértő megnyilvánulás is érte korábban az alperes részéről, azt az általa kezdeményezett bontóperi tárgyaláson tett nyilatkozata szerint megbocsátotta (Pécsi Járásbíróság 8.P.20.751/2016/13. számú jegyzőkönyve 3. oldal). Az a körülmény pedig, hogy a perbeli szerződés megkötését megelőzően a felek a viszonyukat normalizálták, a sérelmezett élethelyzet rendeződött, ellentmond annak az állításnak, hogy a szerződés megkötésekor a felperest az alperes részéről bármilyen jogellenes fenyegetés érte (Kúria Pfv.II.21.912/2012/6.).
- [39] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [40] A felperes sikertelen fellebbezése folytán viseli az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján, amelyet a másodfokú bíróság az alperes kérelmétől eltérően 500.000 forint + Áfa ügyvédi munkadíj összegben határozott meg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ (1) és (2) bekezdése alapján, figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban egy tárgyalást tartott, az alperes pedig írásban előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú eljárásban képviselt álláspontját és érveit ismételte meg.
- [41] A felperes teljes személyes költségmentességére figyelemmel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli a személyes költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján.

Pécs, 2020. szeptember 10.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró